ALAİN DE BOTTON: DAHA NAZİK VE DAHA KİBAR BİR BAŞARI FELSEFESİ

Benim için normaldir bu kariyer krizleri, aslında, sıklıkla bir Pazar akşamı, tam güneş batmaya başladığında, ve kendim için umutlarım ve hayatımın gerçekleri arasındaki uçurum, acı verici bir şekilde artmaya başlar ki normal olarak ağlayarak noktalanır.

Tüm bunları söylüyorum, söylüyorum çünkü bunun sadece kişisel bir sorun olduğunu düşünmüyorum. Yanlış olduğunu düşünebilirsiniz. Ancak bence hayatlarımızın düzenli olarak kariyer krizleriyle bölündüğü bir zamanda yaşıyoruz, hayatımız hakkında, kariyerimiz hakkında, her şeyi bildiğimizi düşündüğümüz anlarda, tehdit eder türde bir gerçeklikle karşı karşıya geliriz.

Günümüzde, hiç olmadığı kadar belki de, iyi bir yaşam sürmek mümkün.

Sakin kalmak, kariyer kaygısından uzak kalmaksa belki de hiç olmadığı kadar zor. Şimdi, eğer yapabilirsem, kariyerlerimizle ilgili neden kaygı duyduğumuzun nedenlerine bakmak istiyorum. Neden bu kariyer krizlerinin kurbanları oluyoruz, sessizce yastıklarımıza gömülmüş ağlarken. **Neden acı çektiğimize dair nedenlerin bir tanesi züppelerle çevrili oluşumuzdur.**

Şimdi, özellikle Oxford'a dışarıdan gelenler için bazı kötü haberlerim var.

Züppelikle ilgili gerçek bir sorun var. Çünkü bazen Birleşik Krallık dışındaki insanlar züppeliğin taşra evleri ve unvanlara kafayı takan Birleşik Krallığa özgü bir fenomen olduğunu düşünürler. Kötü haber şu ki, bu doğru değildir. Züppelik küresel bir fenomendir. Küresel bir organizasyonuz. Bu küresel bir fenomen. Böyle bir şey var.

ZÜPPE NEDİR?

Züppe, sizin küçük bir parçanızı alan ve kim olduğunuza dair bütün bir görüşe ulaşmak için kullanan kişidir. Bu züppeliktir.

Ve **bugünlerde var olan baskın türdeki züppelik, iş züppeliğidir.** Bir partide dakikalar içinde karşılaşırsınız, erken 21. yüzyılın ünlü ikonik sorusuyla karşılaştığınız anda, **'Ne iş yaparsınız?'** Ve bu soruyu nasıl cevapladığınıza göre, insanlar ya sizi gördüklerine inanılmaz derecede sevinirler, ya da saatlerine bakar ve özürlerini sıralarlar.

Şimdi, züppeliğin karşıtı annenizdir.

İlla sizin anneniz değil, ya da aslında benimkisi de. Ama olması gerektiği gibi, ideal anne. Başarılarınızı o kadar önemsemeyen birisi. Ama ne yazık ki, çoğu insan annelerimiz değildir. Çoğu insan ne kadar zaman, ya da dilerseniz, aşk, romantik aşk değil, başka bir şey olabilir, ama aşk genel olarak, saygı arasında katı bir korelasyon (ihtimal) kurarlar, bizi, bu katı bir şekilde tanımlanacaktır, sosyal hiyerarşi içinde durumumuzla uzlaştırmaya isteklidirler.

Ve bu da kariyerlerimiz konusuna neden bu kadar değer verdiğimize dair nedenlerdir. Ve aslında maddi şeylere fazla değer vermemizin. **BİLİRSİNİZ, SIKLIKLA MADDİ ZAMANLARDA YAŞADIĞIMIZ SÖYLENİR, HEPİMİZİN AÇGÖZLÜ OLDUĞU.**

Özellikle materyalist olduğumuzu düşünmüyorum. Bence belli duygusal ödüllerin basitçe maddi malların edinilmesine bağlanan bir toplumda yaşıyoruz. İstediğimiz maddi mallar değil. İstediğimiz ödül aslında. Ve bu da lüks mallara yeni bir bakış.

Bir dahaki sefere Ferrari kullanan birini gördüğünüzde **'Bu açgözlü biri.'** diye düşünmeyin. **'BU İNANILMAZ DERECEDE KIRILGAN VE SEVİLMEYE İHTİYACI OLAN BİRİ.'** diye düşünün. Diğer bir deyişle - küçümsemek yerine sempati hissedin.

Başka nedenler var –

Eskiye göre şimdi sakin kalmanın neden zor olduğuna dair başka nedenler var. Bunlardan biri ve bu çelişkili çünkü daha çok hoş bir şeyle ilişkili, kariyerlerimiz için sahip olduğumuz umut. Hayatı boyunca insanın neler başarabileceği hakkında beklentiler hiç bu kadar yüksek olmamıştı. Birçok kaynak tarafından herkesin her şeyi yapabileceği söylendi. Kast sistemini ortadan kaldırdık. Şimdi herkesin istediği herhangi bir pozisyona yükselebileceği bir sistemdeyiz. Ve bu çok güzel bir fikir. Bununla

birlikte bir tür eşitlik ruhu var. Hepimiz temel olarak eşitiz. Kesin olarak tanımlanmış hiyerarşiler yok.

Bununla ilgili büyük bir sorun var. Ve bu sorun kıskançlık. Kıskançlık, kıskançlıktan bahsetmek gerçek bir tabu, ama eğer modern toplumda tek baskın duygu varsa, o kıskançlıktır. Ve o eşitlik ruhu ile ilişkili. Açıklamama izin verin. Sanırım buradaki herhangi biri ya da izleyen herhangi biri için, İngiltere Kraliçesini kıskanmak olağandışı olacaktır. Buradaki herkesten çok daha zengin olmasına rağmen. Ve çok büyük bir evi var. Kıskanmamamızın nedeni, onun çok tuhaf olmasıdır. Basit olarak çok yabancı. Onunla ilişkilendiremiyoruz kendimizi. Komik bir şekilde konuşuyor. Tuhaf bir yerden geliyor. Bu nedenle onunla ilişkilendiremiyoruz. Ve başkasıyla kendinizi ilişkilendiremezseniz, onu kıskanmazsınız.

İKİ İNSANIN YAŞ YA DA GEÇMİŞLERİ NE KADAR YAKINSA, KİŞİSELLEŞTİRME SÜRECİNDE, KISKANMA TEHLİKESİ DAHA FAZLADIR. Ki sırası gelmişken, hiçbirinizin asla bir mezunlar gününe gitmemenizin nedenidir. Çünkü okula gittiğinizi insanlar kadar güçlü bir referans noktası yoktur. Ancak genel olarak, modern toplumun sorunu şu ki, tüm dünyayı bir okul haline getiriyor. **Herkes jean pantalon giyiyor, herkes aynı. Ancak aynı da değiller. Yani bir eşitlik ruhu var, ancak derin eşitsizliklerle birlikte. Bu da çok stresli durumlar yaratıyor** - yaratabiliyor.

Muhtemelen bugünlerde Bill Gates kadar zengin ve ünlü olma ihtimaliniz yok, tıpkı 17. yüzyılda Fransız aristokrasisi rütbesine erişemeyeceğiniz gibi. Ancak asıl nokta şu ki, öyle hissedilmiyor. Dergiler ve diğer medya tarafından eğer enerjiniz varsa, teknoloji ile ilgili birkaç parlak fikir, bir garajınız varsa, büyük bir şey başlatabileceksiniz gibi hissettiriliyor.
Ve bu sorunun sonuçları kendini kitapçılarda hissettiriyor. Büyük bir kitapçıya gittiğinizde ve kişisel gelişim kısmına baktığınızda, benim yaptığım gibi, eğer günümüzde üretilen kişisel gelişim kitaplarına bakarsanız, temelde iki türdür. İlk tür size **'YAPABİLİRSİN! BAŞARABİLİRSİN! HER ŞEY MÜMKÜN!'** der. Ve diğeri kibarca **'DÜŞÜK KENDİNE GÜVEN'** dediğimiz ya da kibar olmayan şekilde **'KENDİ HAKKINDA KÖTÜ HİSSETMEK'** diyebileceğimiz şeyle nasıl baş edeceğinizi söyler.

İnsanlara istedikleri her şeyi yapabileceklerini söyleyen bir toplumla düşük özgüven arasında gerçek bir ilişki vardır. Yani bu aslında oldukça olumlu olan bir şeyin nahoş bir ters tepkisinin olduğu durum. Kariyerlerimizle, günümüzdeki dünyadaki statümüzle ilgili olarak daha önce olmadığı kadar endişeli olmamızın bir başka nedeni var. Ve yine, hoş bir şeyle ilişkili. Ve bu hoş şey meritokrasi olarak adlandırılıyor.

Şimdi, herkes, sol ve sağ tüm politikacılar, meritokrasinin[1] harika bir şey olduğunda hemfikirdir, ve hepimiz toplumlarımızı gerçekten meritokratik yapmaya çalışıyor olmalıyız. Diğer bir deyişle, meritokratik bir toplum nasıl olur? Meritokratik bir toplumda eğer yeteneğiniz ve enerjiniz ve beceriniz varsa en yukarı çıkarsınız. Hiçbir şey sizi tutamaz. Bu çok güzel bir fikir. Sorun şu ki eğer en yukarı çıkmayı hak edenin çıktığı bir topluma gerçekten inanıyorsanız, siz ayrıca, tanım gereğince, çok daha nahoş bir şekilde, en alta inmeyi hak edenin de en alta indiği ve orada kaldığı bir topluma da inanacaksınızdır. Diğer bir deyişle, hayattaki pozisyonunuz rastlantısal görünmez, ancak layık olduğunuz ve hak ettiğinizdir. Ve bu başarısızlığı çok daha fazla ezici gösterir.

Bilirsiniz, Ortaçağ'da, İngiltere'de, çok fakir bir insanla karşılaştığınızda, bu kişi **"talihsiz"** olarak tanımlanırdı. Kelime anlamıyla, talih tarafından kutsanmamış, talihsiz, şanssız kişi. Şimdilerde, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde, toplumun alt tabakasından biri ile karşılaştığınızda, kibar olmayan bir şekilde, **"kaybeden"** olarak tanımlanır. Bir talihsiz ve kaybeden arasında gerçek bir farklılık vardır. Ve bu toplumun 400 yıllık evrimini ve kendi hayatlarımız için kimin sorumlu olduğuna

---

[1] **Meritokrasi,** yönetim erkinin, yetenek ve kişilerin bireysel üstünlüğüne dayandığı yönetim biçimi.
Bu yönetim şeklinde idare erki, üstün özellikleri olduğu düşünülen kişiler arasında paylaştırılmaktadır. Osmanlı Devleti'ndeki Devşirme sistemi buna örnek gösterilebilir.

dair düşüncelerimizi gösterir. Artık tanrılar değil, biziz. Biz sürücü koltuğundayız.

Eğer bunu iyi yapıyorsanız, heyecanlandırıcıdır ve değilseniz çok ezici. En kötü durumda Emile Durkheim gibi bir sosyologun analizine neden olur, intihar olaylarının artışına neden olur. Gelişmiş bireyci ülkelerde dünyanın diğer bölgelerine göre daha fazla intihar görülmektedir. Ve bunun bir nedeni insanların kendi başına gelenleri ileri derecede kişisel almalarıdır. Başarılarını sahipleniyorlar. Ama başarısızlıklarını da.

Bu belirtmekte olduğum baskıların bazılarından kurtulmak mümkün mü? Bence mümkün. Meritokrasiyi alalım. Herkesin ulaşmayı hak ettiği yere ulaştığı fikri. **BENCE ÇILGIN BİR FİKİR BU, TAMAMIYLA ÇILGIN. YARIM YAMALAK DA OLSA HERHANGİ MERİTOKRATİK BİR FİKRİ OLAN SOL YA DA SAĞ HER POLİTİKACIYI DESTEKLERİM.** Ben bir meritokratım ve bu böyle. Ama bence samimi olarak meritokratik bir toplum yaratabileceğimize inanmak çılgınca bir fikir. Bu imkânsız bir hayal.

Kelime anlamıyla herkesin sınıflandırıldığı, iyiler üstte ve kötüler altta olmak üzere, bir toplum yaratma fikri, ve bunu tam olarak olması gerektiği gibi yapmak, imkânsız. Basitçe çok fazla rastgele faktör var. Kazalar, doğum kazaları, insanların kafalarına bir şeylerin düştüğü kazalar, hastalıklar, vs. Bunları asla sınıflandıramayız. İnsanları olması gerektiği gibi asla sınıflandıramayız.

Aziz Augustine'in **'Tanrı'nın Şehri'**nden latif bir alıntıya aklım kayıyor, şöyle diyor, **"İnsanları vazifeleriyle yargılamayın." MODERN İNGİLİZCEDE BU, KİMİNLE KONUŞACAĞINIZA DAİR FİKRİNİZİ İNSANLARIN KARTVİZİTLERİNE GÖRE VERMEK GÜNAHTIR,** demektir. Güveneceğiniz mevki değildir. Ve **Aziz Augustine'e göre, Sadece Tanrı insanları kendi yerlerine koyabilir.** Ve bunu **Kıyamet Günü'nde, melekler ve trampetlerle yapacaktır ve gökyüzü açılacaktır. Delice bir fikir, eğer seküler bir insansanız, benim gibi. Ancak yine de bu fikirde çok değerli bir şey var.**

Diğer bir deyişle, İNSANLARI YARGILAMAYA GELDİĞİNDE KENDİNİZ FRENLEYİN. **BİR KİŞİNİN GERÇEK DEĞERİNİN NE OLDUĞUNU MUTLAKA BİLEMEYEBİLİRSİNİZ.** Onlarla ilgili bilinmeyen bir parçadır bu. Ve biliniyor gibi davranmamalıyız. Tüm bunda başka bir avuntu ve rahatlık kaynağı var. Hayatta başarısız olmakla ilgili düşündüğümüzde, başarısızlığı düşündüğümüzde, başarısızlıktan korkmamızın nedenlerinden biri gelirimizi kaybetmek, statümüzü kaybetmek değildir. **Korktuğumuz başkalarının yargılama ve alaylarıdır.** Ve bu olur.

Biliyorsunuz, bir numaralı alay aracı bugünlerde gazetedir. Ve eğer haftanın herhangi bir günü gazeteyi açarsanız, hayatlarını mahveden insanlarla doludur. Yanlış insanla yatarlar. Yanlış maddeyi kullanırlar. Yanlış kanunu geçirirler. Neyse ne. Ve alay için uygundurlar. Diğer bir deyişle, başarısız olurlar. Ve "kaybeden" olarak tanımlanırlar. Şimdi, buna alternatif var mı? Bence Batı geleneği bize ihtişamlı bir alternatif gösteriyor. Ve bu da trajedi.

Trajik sanat, **Antik Yunan tiyatrolarında 5. yüzyılda geliştiği şekliyle, temel olarak insanların nasıl başarısız olduğunun izini sürmeye adanmış bir sanat formuydu.** Ve ayrıca onlara göre bir sempati düzeyiydi. Ki gündelik hayat onlarla mutlaka uyum göstermeyecekti. Bir kaç yıl öncesini hatırlıyorum, tüm bunları düşünüyordum. Ve "Pazar Sporu"nu görmeye gittim, okumaya başlamanızı önermeyeceğim bir bulvar gazetesi, eğer hala kendisiyle tanış değilseniz. Ve Batı sanatındaki büyük trajediler hakkında onlarla konuşmaya gittim. Ve onların bazı hikâyeleri nasıl kemiklerinden sıyırıp bir Cumartesi öğleden sonrası haber masasına gelen haber malzemesi yapacaklarını görmek istedim.

Böylece onlara Othello'dan bahsettim. Hiç duymamışlardı ama büyülendiler.
Ve onlara Othello'nun hikâyesi için bir haber başlığı yazmalarını istedim. **"Aşk çılgını göçmen senatörün kızını öldürdü"** şeklinde bir başlıkla geldiler, ön sayfayı kaplamış bir şekilde. Onlara Madam Bovary'nin olay örgüsünü verdim. Yine, keşfetmekten büyülendikleri bir kitap. Ve **"Alışveriş**

hastası aldatan kadın kredi sahtekârlığından sonra arsenik yuttu" yazdılar.
Ve şimdi favorim. Gerçekten tamamen kendilerine özgü bir zekâları var bu adamların. Favorim Sofokles'in "Kral Oedipus".

Bir şekilde, sempati spektrumunun bir ucunda, bulvar gazetelerini bulursunuz. Ve spektrumun diğer ucunda trajedi ve trajik sanat vardır. Ve sanırım trajik sanatta neler olduğuna dair biraz daha fazla bilgi sahibi olmamız gerektiğini ileri sürüyorum. Hamlet'i bir kaybeden olarak tanımlamak çılgıncadır. Bir kaybeden değildir, kaybetmiş olmasına rağmen. Ve bence trajedinin bize mesajı budur ve çok çok önemli olmasının nedeni de, sanıyorum.

Modern toplumla ilgili diğer şey ve neden bu endişeye yarattığı Toplumun merkezinde insan-olmayan hiçbir şey olmamasıdır. Kendimizden başka hiçbir şeye tapmadığımız bir dünyada yaşayan ilk toplumuz. Kendimizi çok yüksek görüyoruz. Ve görmeliyiz de. İnsanları aya yolladık. Birçok inanılmaz şeyler yaptık. Ve **böylece kendimize tapmaya meylettik.**

Kahramanlarımız, hep insan kahramanlar. Bu çok yeni bir durum. Daha önce sahip olduğumuz çoğu toplum, tam merkezlerinde, insanüstü bir şeye tapınıyorlardı. Bir Tanrı, bir ruh, doğal güç, evren. Bu her ne ise, tapınılan bir şey. Bunu yapma alışkanlığımızı kısmen kaybettik. Ki, bence, neden doğaya özellikle çekildiğimizin nedeni bu. Sağlığımızın hatırına değil, daha çok bu şekilde sunulsa da. Ama insanla dolu şehirlerden kaçış olduğu için. Kendi rekabetimizden bir kaçış ve kendi dramlarımızdan. Ve bu neden buzullara ve okyanuslara bakmayı sevdiğimizin ve dünyayı boyutları dışında düşünmemizin, vs. nedeni. İnsan olmayan bir şeyle ilişkide olmayı seviyoruz. Ve bu bizim için çok derinden önemli.

Şimdiye kadar konuştuklarım aslında başarı ve başarısızlık üzerine. Ve başarı ile ilgili ilginç şeylerden biri ne anlama geldiğini bildiğimizi sanmamız. Eğer size sahne arkasında çok çok başarılı biri var desem belli fikirler hemen aklınıza gelecektir. Bu kişinin çok para yapmış olabileceğini, bir alanda şöhrete ulaştığını düşünecektiniz. Benim kendi başarı teorim ve ben başarı konusuyla çok ilgili bir insanım. Gerçekten başarılı olmak isterim. Her zaman **"Nasıl daha başarılı olabilirim?**" diye düşünürüm. Ama yaşım ilerledikçe, "başarı" kelimesinin ne anlama geldiği konusunda ince düşünüyorum.

İŞTE SİZE BAŞARI HAKKINDA BİR İÇGÖRÜ. HER KONUDA BAŞARILI OLAMAZSINIZ. İş-yaşam dengesi hakkında çok şey duyarız. Saçmalık. Hepsine sahip olamazsınız. Olamazsınız. Yani herhangi bir başarı vizyonu neyi kaybettiğini, kaybın parçasının nerede olduğunu kabul etmek zorundadır. Ve bence herhangi bir bilge yaşam dediğim gibi, başarılı olamayacağımız bir parça olacağını kabul edecektir.

Ve başarılı bir yaşamla ilgili şey çoğu zaman, başarılı bir şekilde yaşamaya dair fikirlerimizin kendimize ait olmamasıdır. Başka insanlardan özümsenmiştir. Bilhassa, eğer erkekseniz, babanızdan. Ve eğer kadınsanız, annenizden. Psikanaliz bu mesajı yaklaşık 80 yıldır söyleyip duruyor. Kimse yeterince dikkatli dinlemiyor. Ama ben bunun doğru olduğuna kesinlikle inanıyorum.

Ve bize aynı zamanda televizyondan reklamlara, pazarlamaya, vs. her şeyden gelen mesajları özümsüyoruz. Bunlar muazzam güçlü kuvvetler, ne istediğimizi ve kendimizi nasıl gördüğümüzü tanımlıyorlar. Bankacılığın çok saygıdeğer bir meslek olduğu söylendiğinde birçoğumuz bankacılığa girmek istiyoruz. Bankacılık artık saygıdeğer kabul edilmiyorsa, bankacılığa ilgimiz azalıyor. Önerilere çok açığız.

Yani benim söylemek istediğim, başarı ile ilgili fikirlerimizden vazgeçmemiz gerektiği değil. Ama bu fikirlerin kendimizin olduğundan emin olmalıyız. Kendi fikirlerimize odaklanmalıyız. Ve onlara sahip olduğumuzdan, kendi tutkularımızın gerçek sahibi olduğumuzdan emin olmalıyız. Çünkü istediğinizi elde edememek yeterince kötüdür. Ancak daha kötüsü istediğinizin ne olduğuna dair bir fikriniz

olması ve yolun sonunda aslında başından beri istediğinizin bu olmadığını fark etmenizdir.

Burada bitireceğim. Ama gerçekten dikkat çekmek istediğim her anlamda, başarı, evet. Ama fikirlerimizin bazılarının tuhaf olduğunu da kabul edelim. Başarı düşüncelerimizi iyice araştıralım. Başarı fikirlerimizin gerçekten kendimizin olduğundan emin olalım.

Chris Anderson: Bu heyecan vericiydi. Birisinin, birisini kaybeden olarak düşünmenin kötü olduğunu bilerek, birçok insan hayatının kontrolünü almak istemesini ve belki de biraz kazanan ve biraz kaybeden olması gerektiğini destekleyen bir toplumu nasıl bağdaştırıyorsun?

Alain de Botton: Evet. Sanırım sadece kazanma ve kaybetme sürecinin rastlantısallığı asıl vurgulamak istedim. Çünkü bugünlerde vurgu daha çok her şeyin adaleti üzerine. Ve politikacılar her zaman adaletten bahsediyor. Ben adalete katiyetle inanırım. Sadece imkânsız olduğunu düşünüyorum. Yani, yapabildiğimiz her şeyi yapmalı, ona ulaşmak için elimizden geleni yapmalıyız. Ancak günün sonunda kiminle yüzleşirsek yüzleşelim, hayatlarına her ne olmuşsa, tesadüfün önemli bir faktör olduğunu her zaman hatırlamalıyız. Ve aslında aklımızın bir köşesinde durmasını istediğim şey bu. Çünkü diğer şekilde oldukça klostrofobik olabilir.

Chris Anderson: Demek istediğim, senin daha kibar, nazik iş felsefeni başarılı bir ekonomi ile birleştirebileceğine inanıyor musun? Ya da yapamayacağına mı inanıyorsun? Ama buna çok fazla vurgu yapıyor olmamızın fazla önemi yok?

Alain de Botton: Kâbus düşünce şu, insanları korkutmak, onlardan iş çıkarmanın en iyi yolu. Ve bir şekilde ortam ne kadar acımasız olursa daha fazla insan mücadeleye girişecektir. **İdeal babanızın kim olmasını isterdiniz diye düşünürsünüz? Ve ideal babanız, sert ama şefkatli biridir.** Ve bu çizilmesi çok zor bir çizgidir. **DAHA ÖNCE OLDUĞU GİBİ, TOPLUMDA ÖRNEK BABA FİGÜRLERİ OLARAK BABALARIMIZA İHTİYACIMIZ VAR, İKİ UÇTAN KAÇINARAK. OTORİTER, DİSİPLİNLİ BİR YANDA. VE DİĞER YANDA, YUMUŞAK, KURALSIZ SEÇENEK.**

Chris Anderson: Alain de Botton.
Kaynak:
http://www.ted.com/talks/lang/eng/alain_de_botton_a_kinder_gentler_philosophy_of_success.html